

Justitsministeriet

Sendt til: insolvensretskontoret@jm.dk

Dato 7. oktober 2024

Høringssvar over Lov om ændring af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) (Pengeinstitutters adgang til oplysninger om reelle ejere af midler på advokaters samle klientbankkonti)

Danske Advokater takker for muligheden for at afgive høringssvar. Høringssvaret er udarbejdet i samarbejde med Danske Advokaters fagudvalg for hhv. advokatret og -etik, arveret og dødsboskifteret, familieret, insolvensret og inkasso samt Danske Insolvensadvokater, Danske Inkassoadvokater, Danske Arveretsadvokater og Danske Familieadvokater og med input fra en række medlemmer, der repræsenterer branchen med henblik på at inddrage faglig og praktisk ekspertise.

Overordnede bemærkninger

Efter de gældende regler kan advokater som udgangspunkt ikke videregive klienters identitetsoplysninger til andre, herunder pengeinstitutter uden klientens samtykke, da advokaten er underlagt tavshedspligt.

Med lovforslaget vil advokater blive forpligtet til at indhente identifikationsoplysninger (id-oplysninger) fra alle klienter, der har midler på advokatens samle klientkonto, og stille disse til rådighed for den kontoførende bank.

Formålet med lovforslaget er således, at bankerne skal have adgang til id-oplysninger på alle med midler på klientkontoen, så de kan foretage den allerede i dag lovpligtige kundekendskabsprocedure (KYC) for at kunne forebygge hvidvask.

Danske Advokater støtter, at der nu skabes klarhed om advokatvirksomheders pligt til at gøre id-oplysninger tilgængelige for bankerne i form af en egentlig lovhjemmel.

Danske Advokater finder det dog bekymrende, at det af lovprogrammet fremgår, at lovforslaget først skal fremsætte i februar 2025 som en del af et større lovforslag, hvilket mindsker muligheden for, at Folketinget tager selvstændigt stilling til forslaget.

Vores bemærkninger til lovforslaget er inddelt i følgende emner:

1. Tavshedspligten
2. Tidsfaktoren
3. Rammerne for id-oplysninger
4. Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet
5. Ikrafttrædelsesdatoen

Vesterbrogade 32
1620 København V

Telefon 33 43 70 00
mail@danskeadvokater.dk
www.danskeadvokater.dk

Uddybende bemærkninger

1. Tavshedspligten

Advokater har en særlig status i retsstaten. Advokatens tavshedspligt, vidneudelukkelsesrettighed og klientfortrolighed er vigtige elementer for at skabe et fortroligt rum mellem advokat og klient, og dermed for advokatens muligheder for at sikre klientens retssikkerhed bedst muligt.

Danske Advokater er forstående over for lovforslagets overordnede formål. Dog vil vi gerne flage vigtigheden af ikke at udhule advokaters tavshedspligt. Derfor er det vigtigt, at lovforslaget og fremgangsmåden ikke får afsmittende virkning på andre områder.

2. Tidsfaktoren

Lovforslaget indeholder bestemmelse om, at id-oplysninger uden ugrundet ophold skal stilles til rådighed for banken, hvori samle klientkonto føres. Lovforslagets bemærkninger lægger op til, at dette skal ske samme dag og kun i ganske snævre tilfælde kan ske senere og i så fald kun efter aftale med pengeinstituttet.

En frist på samme dag vil i flere tilfælde være praktisk umulig at overholde, fordi det ikke er realistisk, at id-oplysninger kan indhentes samme dag, fx hvis klienten befinder sig i en anden tidszone, eller fordi en indbetaling sker sent på dagen. Det er heller ikke altid kendt for advokaten, hvornår en indbetaling finder sted, og advokaten vil således ikke altid på forhånd have haft mulighed for at indhente id-oplysninger på klienten.

Også mindre advokatvirksomheder, som ikke har en bogholder ansat på daglig basis, eller som fx ikke holder åbent alle dage, vil have svært ved at møde kravet om samme dag.

Danske Advokater mener, at formålet ikke vil blive forspildt ved, at advokaten får en mere realistisk frist på et par dage.

Danske Advokater opfordrer derfor til, at advokaten får en rimelig frist til at indhente og gøre oplysningerne tilgængelige, og pengeinstituttet bør stille et system til rådighed, så oplysningerne nemt og sikkert kan gøres tilgængelige.

3. Rammerne for id-oplysninger

Advokatens klient anses som den reelle ejer af midlerne

Danske Advokater hilser det velkomment, at lovforslaget definerer den reelle ejer som værende advokatens klient, når betroede midler bliver indsat på samle klientkontoen af en anden end advokatens klient, jf. s. 16 i lovforslaget. Hvor der står:

”... i de tilfælde, hvor betroede klientmidler bliver indsat på en samle klientbankkonto af en anden end advokatens klient, f.eks. en modpart som opfølgning på et forlig eller en retsafgørelse eller en inkassodebitor som led i afvikling af skyldforhold, er advokatens klient at anse som den reelle ejer af midlerne. Derfor vil advokaten også efter den foreslåede bestemmelse skulle indhente og kontrollere advokatens klients identitetsoplysninger”

Fælles for de opregnede eksempler er, at det indbetalte beløb tilkommer advokatens klient, hvilket ikke altid er tilfældet. Det kan fx ske, at køber og sælger i en handel om fast ejendom, hvor advokaten repræsenterer køberen, aftaler, at tinglysningsafgiften

skal deles mellem parterne, og sælgeren derfor indbetaler sin halvdel til køberens advokats klientkonto, eller at køberen i en virksomhedsoverdragelse, hvor advokaten repræsenterer sælgeren, indbetaler købesummen til advokatens samleclientkonto. Advokaten er i disse transaktioner omfattet af hvidvaskloven i forhold til sin klient, men ikke i forhold til modparten. Hvis transaktionen ikke gennemføres, vil det beløb, som sælgeren af ejendommen eller køberen af virksomheden har indbetalt, skulle tilbagebetales til denne. I disse situationer har advokaten gennemført KYC i forhold til sin klient. *Danske Advokater læser forslaget således*, at indførelsen af § 38 b i hvidvaskloven betyder, at advokaten stadig skal gennemføre KYC på sin klient og nu også gøre id-oplysningerne tilgængelige for banken, men at advokaten fortsat ikke skal indhente id-oplysninger på indbetaleren, da advokaten på tidspunktet for modpartens indbetaling berettiget kan gå ud fra, at transaktionen gennemføres, således at beløbet tilkommer klienten.

Kontinuerlige indbetalinger til samme klient

Det kan forekomme, at indbetalinger fra tredjemand til fordel for advokatens klient sker over en længere periode, undertiden i årevis og med mere eller mindre regelmæssige intervaller. Dette er fx tilfældet i mange arbejdsskadesager, hvor et forsikringsselskab overfører beløb til skadelidtes advokat.

Danske Advokater læser lovforslaget således, at advokaten kan indhente id-oplysninger på forhånd og i forbindelse med første indbetaling så skal kontrollere, at id-oplysningerne fortsat er valide, inden de gøres tilgængelige for banken, jf. lovforslagets bemærkninger s. 14 f. Efterfølgende indbetalinger på samleclientkontoen vedr. samme klient i samme sag vil ikke udløse yderligere kontrol fra advokatens side, da banken allerede har modtaget valide id-oplysninger om klienten i sagen. Danske Advokater opfordrer til, at dette bliver bekræftet af ministeriet og evt. præciseret i bemærkningerne til lovforslaget.

Fejlindbetalinger

En samleclientkonto er en åben konto, som klienter og andre kan overføre penge til. Det kan ske, at der ved fejl bliver overført til samleclientkontoen i stedet for driftskontoen, eller at der kommer fejlindbetalinger fra andre.

Tilsvarende kan fx gøre sig gældende, når advokater bistår med dødsbobehandling i form af private skifter og bobestyrerboer. Her opretter advokaten ofte en separat konto i boets navn. I bobestyrerboer oprettes altid en separat konto i boets navn. Det sker imidlertid meget ofte, at offentlige myndigheder (fx Skattestyrelsen og kommuner) og private virksomheder (fx forsyningsselskaber) ikke ser sig i stand til at indbetale boets tilgodehavender på boets separate konto. I stedet for indbetaler disse myndigheder og virksomheder beløbene til advokatvirksomhedens samleclientkonto. Der er ofte tale om mindre beløb på få hundrede eller få tusinde kroner. Straks når indbetalingen er sket, sørger advokaten for at overføre beløbet fra samleclientkontoen til boets separate konto, hvortil midlerne rettelig skulle være indbetalt. Det vil medføre en betydelig administrativ byrde og et betydeligt øget tidsforbrug (og dermed yderligere omkostninger for borgerne), hvis advokaten får pligt til at stille id-oplysninger om sin klient til rådighed, hver gang Skattestyrelsen eller en kommune eller et forsyningsselskab ved en fejl indbetaler et mindre beløb på samleclientkontoen.

Danske Advokater mener, at sådanne fejlindbetalinger ikke bør være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Danske Advokater opfordrer ministeriet til at præcisere i

bemærkningerne, at fejlindbetalinger ikke er omfattet af id-forpligtelsen, så længe beløbet straks tilbageføres/overføres til korrekte konto.

Undtagelser

Med lovforslaget lægges op til, at alle midler på klientkontoen skal være omfattet af id-kravet. Der er dog visse posterings, hvor formålet med loven ikke nødvendigvis fremmes ved indhentelse af id-oplysninger. Ved at lave undtagelser for disse posterings, vil der kunne spares en del administrativt arbejde.

Danske Advokater anbefaler derfor, at ministeriet overvejer, om visse midler på samleclientkontoen kan undtages for id-forpligtelsen. Det kunne fx være berammelsesafgifter, klagegebyrer, tinglysningsafgifter og retsafgifter.

Insolvenssager

Lovforslaget omtaler ikke sager om tvangsopløsning og konkurs. Hvis sådanne bliver omfattet af hvidvaskloven, fordi der som led i behandlingen skal sælges fast ejendom eller gennemføres en virksomhedsoverdragelse, fremgår det af Advokatrådets reviderede vejledning om hvidvaskloven, at likvidator/kurator i disse tilfælde skal anse sig selv som klienten og derfor gennemføre KYC på sig selv.

Det kan ske, at den advokat, der er udpeget som likvidator i en tvangsopløsningssag, ved en indbetaling til sin samleclientkonto kommer i besiddelse af midler, der tilkommer selskabet. *Danske Advokater går ud fra*, at advokaten/likvidator i disse tilfælde – således som det er tilfældet i konkursboer (hvor tilsynsbekendtgørelsen stiller krav om, at der oprettes en separat klientkonto) vil skulle stille id-oplysninger om sig selv til rådighed for pengeinstituttet, og finder, at dette som et spørgsmål af praktisk betydning bør fremgå af lovforslagsbemærkningerne.

Opbevaring og sletning af identifikationsoplysninger

I den nuværende hvidvasklov er der pligt til at opbevare id-oplysninger m.m. i mindst fem år efter kundeforholdets ophør eller den enkeltstående transaktions gennemførelse, samt krav om at personoplysninger skal slettes efter fem år (hvidvasklovens § 30, stk. 2).

Der er i lovforslaget og dets bemærkninger ikke taget stilling til, hvordan og hvornår pengeinstitutternes skal foretage sletning af modtagne id-oplysninger m.m.

Danske Advokater forstår det således, at advokaten ikke er forpligtet til at opbevare id-oplysningerne i fem år – i de situationer, hvor advokatens sag ikke er omfattet af hvidvaskloven, og denne lovs § 30 derfor ikke finder anvendelse. Derimod vil banken have pligt til at opbevare dem i 5 år, idet banken er omfattet af hvidvaskloven. Det bemærkes i den sammenhæng, at det kan være uklart, hvornår 5 års fristen løber fra.

Rækkevidden

Lovforslaget retter sig målrettet mod advokatvirksomheder og deres foreslåede forpligtelse til at indhente og stille ID-oplysninger til rådighed. Danske Advokater noterer, at en tilsvarende bestemmelse ikke er foreslået for andre brancher, som fx for inkassovirksomheder, hvor hensynene i forhold hvidvaskforebyggelse må være de samme.

De krav, der stilles til inkassovirksomheder, er nærmest identiske med dem, der stilles til advokatvirksomheder fsva. håndtering af klientmidler, jf. bekg. om autorisation og sikkerhedsstillelse mv. ved udøvelse af inkassovirksomhed.

Når formålet med lovforslaget er at forebygge hvidvask ved at sikre, at klienter, der har midler på en samle klientkonto, kan identificeres, og dermed opfylder bankernes krav om identifikation af kontoindehavere, virker det mærkværdigt, at lovforslaget ikke også omfatter de virksomheder, der er omfattet af Lov om inkassovirksomhed.

Inkassovirksomheder har også samle klientkonti på samme måde som advokater, og derfor gælder den samme problemstilling for inkassovirksomheder.

Ved at undtage inkassovirksomheder fra kravet om identifikation, løses den rejste problemstilling ikke. Derudover forvrider det konkurrencen på inkassomarkedet, da inkassovirksomheder undtages fra at skulle bruge betydelige ressourcer på at indhente og opbevare identifikationsdokumentation. Inkassovirksomheder vil også kunne behandle inkassosager langt hurtigere end advokater, da advokater først kan påbegynde den faktiske sagsbehandling, når der er etableret kontakt med de reelle ejere af klientens virksomhed og id-dokumentation er blevet indhentet og bekræftet.

Danske Advokater opfordrer på den baggrund til, at det overvejes om lovforslaget skal udvides til at omfatte alle, der anvender samle klientkonti.

4. Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Erhvervsstyrelsen har vurderet, at lovforslagets samlede administrative konsekvenser ikke vil overstige 4 mio. kr. Grundlaget for denne vurdering fremgår ikke af lovforslaget.

Det er Danske Advokaters opfattelse, at denne vurdering ikke afspejler de reelle omkostninger, som en gennemførelse af den foreslåede nye § 38 b i hvidvaskloven vil medføre. Efter Danske Advokaters vurdering vil det reelle beløb - alene på advokatsiden - ligge væsentligt meget over 4 mio. kr. Dertil kommer udgifter for de mange klienter, der vil skulle afgive identitetsoplysninger og kontrol dokumenter, som beviser deres identitet, til advokater, når klienter har midler stående på advokaters samle klientkonti.

Danske Advokater beder om, at de administrative konsekvenser for erhvervslivet kvalificeres for såvel løbende konsekvenser som omstillingsomkostninger, da de forudsete udgifter forventes at ligge væsentligt over 4 mio. kr.

Til baggrund kan oplyses, at lovforslaget vil medføre yderligere administrative byrder for såvel store som små advokatvirksomheder. For en stor advokatvirksomhed udgør fordelingen af hvidvasksager/ikke-hvidvasksager nogenlunde 20/80. Mange advokatvirksomheder vil – afhængig af deres konkrete fordeling af sager – blive pålagt en betydelig administrativ byrde med at indhente id-oplysninger og gøre dem tilgængelige for pengeinstitutterne for en stor mængde sager, hvor de – på baggrund af den gældende lovgivning – ikke i dag har haft pligt til at gøre det. Det samme gælder for mange mindre og mellemstore virksomheder, som i dag har fravalgt hvidvaskpligtige sager; her vil de skulle have helt nye procedurer og evt. nye it-værktøjer.

Danske Advokater er desuden bekymrede for, hvordan forslaget vil komme til at påvirke opstartsvirksomheder, som allerede i dag har svært ved at få etableret en konto. Vi står gerne til rådighed for yderligere drøftelser desangående.

5. Ikrafttrædelsesdatoen

Efter lovforslaget skal regler træde i kraft den 1. juli 2025.

Danske Advokater vil gerne gøre opmærksom på, at der er tale om væsentlige ændringer af advokaternes arbejdsgange, som skal implementeres. Det forventes, at der skal udvikles it-systemer, der kan hjælpe med håndteringen af de nye krav. Det er dog ikke muligt at udvikle it-systemer til håndtering af de nye krav, før reglerne er kendte og altså vedtaget af Folketinget. Det er derfor vigtigt, at der er mindst 6 måneder mellem vedtagelse af reglerne i Folketinget til ikrafttrædelsen.

Af lovprogrammet for 2024-25 fremgår, at dette lovforslag forventes fremsat i et andet lovforslag i februar 2025.

Danske Advokater opfordrer til, at ikrafttrædelsesdatoen rykkes til tidligst 1. januar 2026, så princippet om fælles ikrafttrædelsesdatoer for erhvervsrettet regulering fortsat overholdes, og der bliver tid til implementeringen af de nye regler.

Afsluttende bemærkninger:

Danske Advokater står gerne til rådighed for uddybende spørgsmål eller dialog.

Med venlig hilsen

Charlotte Hvid Olavsgaard
Specialkonsulent
cho@danskeadvokater.dk